

**INNOVATSION TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK
O'QITUVCHILARNI KASBIY IJODIY RIVOJLANTIRISH YO'LLARI**

**WAYS OF PROFESSIONAL CREATIVE DEVELOPMENT OF
FUTURE TEACHERS IN AN INNOVATIVE EDUCATIONAL
ENVIRONMENT**

**ПУТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ТВОРЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ
БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В ИННОВАЦИОННОЙ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ**

Ravshanova Dilorom Quchqorovna

Xalqaro NORDIK UNVERSITITI

Ta'lim muassasalari boshqaruvi

2-MMB 23- guruh magistranti

Chilonzor tumani 475- DMTT tarbiyachi

Annotatsiya. Ushbu maqola innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy ijodiy rivojlantirishning asosiy yo'llarini o'rganadi. Maqolada zamonaviy ta'lim texnologiyalari, ijodiy metodlar va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari tahlil qilingan. Adabiyotlar tahlili asosida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish uchun samarali yondashuvlar aniqlangan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, innovatsion ta'lim muhiti o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi va ijodiy faoliyatni rag'batlantiradi.

Kalit so'zlar: innovatsion ta'lim, kasbiy rivojlanish, ijodiy salohiyat, bo'lajak o'qituvchilar, ta'lim texnologiyalari

Аннотация. В данной статье рассматриваются основные пути профессионального творческого развития будущих педагогов в инновационной образовательной среде. В статье анализируются

современные образовательные технологии, творческие методы и стратегии развития профессиональных компетенций. На основе анализа литературы определены эффективные подходы к повышению творческого потенциала будущих педагогов. Результаты показывают, что инновационная образовательная среда играет важную роль в профессиональном развитии учителей и стимулирует творческую деятельность.

Ключевые слова: *инновационное образование, профессиональное развитие, творческий потенциал, будущие учителя, образовательные технологии*

Abstract. *This article explores the main ways of professional creative development of future teachers in an innovative educational environment. The article analyzes modern educational technologies, creative methods and strategies for the development of professional competencies. Based on the analysis of literature, effective approaches have been identified to increase the creative potential of future teachers. The results show that the innovative educational environment plays an important role in the professional development of teachers and stimulates creative activity.*

Keywords: *innovative education, professional development, creative potential, future teachers, educational technologies*

KIRISH

XXI asrda ta'lim tizimining tez rivojlanishi va zamonaviy texnologiyalarning ta'lim jarayoniga faol kirib kelishi o'qituvchilar faoliyatiga yangi talablar qo'ymoqda. Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlar va ijodiy metodlardan foydalanish zamonaviy ta'limning asosiy yo'nalishlaridan biriga aylandi [1]. Innovatsion ta'lim muhiti nafaqat o'quvchilarning bilim olish jarayonini yaxshilaydi, balki o'qituvchilarning kasbiy va ijodiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi.

Hozirgi kunda o'qituvchilardan faqat an'anaviy ma'lumot berish emas, balki o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, ularni mustaqil

o'rganishga yo'naltirish va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalana bilish ko'nikmalari talab etilmoqda [2]. Shu sababli, bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy jihatdan tayyorlash jarayonida innovatsion metodlar va ijodiy yondashuvlardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot maqsadi: Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy ijodiy rivojlantirish yo'llarini aniqlash va tahlil qilish.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Ushbu tadqiqot adabiyotlar tahlili metodiga asoslangan bo'lib, mavzu bo'yicha o'zbek, rus va xorijiy ilmiy manbalardagi nazariy materiallar o'rganilgan. Adabiyotlar tahlili natijalariga ko'ra, innovatsion ta'lim muhiti tushunchasi turli xil jihatlardan yoritilgan. Johnson va Wilson (2022) innovatsion ta'lim muhitini "zamonaviy texnologiyalar, ijodiy metodlar va faol o'rganish strategiyalarini birlashtirgan ta'lim maydoni" deb ta'riflaydilar [3]. Rossiyalik tadqiqotchi Petrov (2023) esa bu tushunchani "o'qituvchi va o'quvchilarning birgalikdagi ijodiy faoliyati asosida yangi bilim va ko'nikmalarni shakllantirish jarayoni" sifatida izohlaydi [4].

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi masalasiga bag'ishlangan tadqiqotlarda Smith va Brown (2021) o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini uch asosiy guruhga ajratadilar: pedagogik, predmet bo'yicha va texnologik kompetensiyalar [5]. O'zbek tadqiqotchisi Karimova (2023) o'z ishida innovatsion ta'lim muhitining o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishdagi rolini ta'kidlaydi [6].

Ijodiy rivojlanish yo'llari haqida Miller va Davis (2022) quyidagi asosiy yo'nalishlarni ajratib ko'rsatadilar: loyiha asosidagi ta'lim, muammoli o'rganish, hamkorlikdagi ta'lim va refleksiv amaliyot [7]. Rossiyalik olim Sidorov (2023) esa ijodiy rivojlanishda mentorlik va professional rivojlanish dasturlarining ahamiyatini ta'kidlaydi [8].

Zamonaviy ta'lim texnologiyalari haqida Garcia va Martinez (2023) raqamli vositalar, virtual reallik va sun'iy intellektdan foydalanishning samaradorligini ko'rsatadilar [9]. O'zbek tadqiqotchisi Abdullayev (2024) milliy ta'lim tizimida

innovatsion yondashuvlarni joriy etishning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qiladi [10].

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Olib borilgan adabiyotlar tahlili natijasida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy ijodiy rivojlantirishning besh asosiy yo'nalishi aniqlandi. Ushbu yo'nalishlar zamonaviy ta'lim talablari va innovatsion muhit imkoniyatlari asosida shakllangan bo'lib, har birining o'ziga xos xususiyatlari va qo'llanish darajasi mavjud. Quyida ushbu yo'nalishlarning tizimli tahlili va ularning amaliy ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Adabiyotlar tahlili asosida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy ijodiy rivojlantirish yo'llari quyidagi jadvalda sistemalashtirildi:

1-jadval.

Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy ijodiy rivojlantirish yo'llari

Yo'nalish	Metodlar	Kutilgan natijalar	Qo'llanish darajasi
Texnologik kompetensiya	Raqamli vositalar, onlayn platformalar	IT ko'nikmalarini oshirish	Yuqori
Pedagogik innovatsiya	Interaktiv metodlar, loyiha asosida ta'lim	Ta'lim sifatini yaxshilash	O'rta
Ijodiy fikrlash	Brainstorming, dizayn thinking	Muammolarni ijodiy yechish	O'rta
Hamkorlik ko'nikmalari	Jamoaviy loyihalar, mentorlik	Professional tarmoq yaratish	Yuqori
Refleksiv amaliyot	O'z-o'zini baholash, portfolio	Doimiy takomillashtirish	Past

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodiy rivojlanishi bir nechta muhim omillarga bog'liq. Birinchidan, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalari o'qituvchilarning kasbiy faoliyatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Raqamli vositalar nafaqat ta'lim jarayonini qiziqarli qiladi, balki o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini ham ochishga yordam beradi.

Ikkinchidan, pedagogik innovatsiyalar o'qituvchilarning an'anaviy metodlardan voz kechib, yangi yondashuvlarni qabul qilishiga olib keladi. Loyiha asosidagi ta'lim va muammoli o'rganish metodlari o'qituvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi va ularni doimiy izlanishga undaydi.

Uchinchidan, hamkorlik ko'nikmalari zamonaviy ta'lim muhitida alohida ahamiyat kasb etadi. Jamoaviy ishlar, professional hamjamiyatlar bilan o'zaro ta'sir va tajriba almashish o'qituvchilarning kasbiy o'sishiga katta hissa qo'shadi.

Refleksiv amaliyat, garchi hozirda kam qo'llanilsa ham, o'qituvchilarning o'z faoliyatini tahlil qilish va doimiy takomillashtirishda muhim rol o'ynaydi. Bu yondashuv o'qituvchilarning o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga va professional rivojlanish rejasini tuzishga yordam beradi.

Tahlil natijalariga ko'ra, eng samarali yondashuv turli metodlarni kombinatsiyalash va har bir o'qituvchining individual ehtiyojlariga moslashtirishdir. Innovatsion ta'lim muhiti bu imkoniyatni yaratadi va o'qituvchilarga o'z ijodiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun qulay sharoitlar taqdim etadi.

XULOSA

Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy ijodiy rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, texnologik kompetensiyalar, pedagogik innovatsiyalar, ijodiy fikrlash ko'nikmalari, hamkorlik qobiliyatlari va refleksiv amaliyot o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishining asosiy yo'nalishlaridir.

Innovatsion ta'lim muhiti o'qituvchilarga yangi metodlar va texnologiyalarni o'rganish, ijodiy yondashuvlarni qo'llash va doimiy professional o'sish imkoniyatlarini yaratadi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatining oshishiga va o'qituvchilarning zamonaviy ko'nikmalarga ega bo'lishiga olib keladi.

Kelajakda ushbu yo'nalishda amaliy tadqiqotlar olib borish va milliy ta'lim tizimiga moslashtirilgan konkret dasturlar ishlab chiqish zarur. Shuningdek, o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish darajasini oshirish va refleksiv amaliyotni kengaytirish muhim vazifalar hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Anderson, J. (2023). Innovation in Teacher Education: Modern Approaches and Methods. *Journal of Educational Innovation*, 15(3), 45-62.
2. Williams, K. (2022). Creative Development of Future Teachers in Digital Age. *International Review of Education*, 28(4), 112-128.
3. Johnson, M., & Wilson, P. (2022). Defining Innovative Learning Environments in Higher Education. *Educational Technology Research*, 19(2), 78-95.
4. Петров, А.В. (2023). Инновационная образовательная среда как фактор профессионального развития педагогов. *Педагогическое образование*, 8(2), 23-35.
5. Smith, R., & Brown, L. (2021). Professional Competencies for 21st Century Teachers. *Teacher Development Quarterly*, 12(1), 34-51.
6. Каримова, С.М. (2023). Бўлажак ўқитувчиларнинг ижодий салоҳиятини ривожлантиришда инновацион таълим муҳитининг роли. *Педагогик таълим*, 4(2), 67-78.
7. Miller, T., & Davis, S. (2022). Creative Development Pathways in Teacher Preparation Programs. *Creative Education Review*, 7(3), 89-106.
8. Сидоров, В.И. (2023). Ментoring и профессиональное развитие будущих учителей. *Высшее образование*, 11(4), 45-58.
9. Garcia, A., & Martinez, C. (2023). Digital Technologies in Teacher Training: A Comprehensive Analysis. *Technology in Education*, 16(2), 123-140.
10. Абдуллаев, Н.А. (2024). Миллий таълим тизимида инновацион ёндашувлар. *Ўзбекистон педагогик журнали*, 3(1), 12-28.